

Skelkandi sannleikin . . .

(Framhald frá 2. síðu)

Hin bjartskyni hugsannarhátturinn hjá foreldrunum heima visir bert, at tey vita eins lítið og genturnar sjálvar um víðurskiptini í einum milliónbyi sum Keypmannahavn.

Og tær flestu genturnar vita einki. Tær skunda sér, og tað er eyðskilt út í stuttleikalívið — tær fara t. d. í dans. Tað at fara í dans í Keypmannahavn er tað sama sum fara í dans heima í Føroyum — HALDA TÆR! Ti eingin hevur sagt teimum, at ongar hampuligar — ella sum danir siga »penar« — gentur í stórbýnum fara einsamallir inn á dansistøðini — t. v. s. vertshúsin ella »barrinnar« — at seta seg. Ti her eru nevniliga ongar veruligar dansistovur í føroyskum týðningi.

Tær vita ikki betur.

Eingin hevur sagt teimum nakað um hetta, men onkur átti at upplýst hesum — ofta næstan smágentum — id fara úr Føroyum eitt sindur um tað land og tann bý, tær ætla sær til. Tú verður leittari burtur í Keypmannahavn enn t. d. á Strond-

um. Og nógvar føroyskar gentur verða »burtar«. Tær missa alt samband við føroyingar og føroyskt felagsliv, hava onga andaliga ballast, einki andaligt viðfari at seta upp imóti øllum tí nýggja, tær koma í, og so kann tað gangast teimum illa. Vit siga ikki, at allar genturnar fara fyrri skeytil ella ganga andaliga og tjóðskaparliga burtur.

Um so var, og tað frættist til Føroya, høvdu fólk óivað hugsað seg eitt sindur betri um, áðrenn nýggjur farnir fóru av landinum, id hvussu so er, av blaðungum, og óivað hevði verið roynt at givið teimum, id fara »almenna orientering« um víðurskiptini og helst eisini eitt sindur av leiðbeiningum um val av vinnu og livsstarvi, vist teimum á aðrar møguleikar enn húsarhalds-skeið, háskúlar, arbeidsskolu- og hotellpláss.

Nei, tibetur klára tær flestu seg, men alt ov nógvar hava tað ringt, koma illa fyrri og verða spiltar.

Oyggjaskæggi hevur tosað við leiðarin á deild B í *København Politis* 3, *politinspektorat*, politinspektor Jens Jersild.

Til hesa deild koma einans tær gentur, id eru komnar so langt niður, at lögreglan tekur tær fyrri prostitution og fyrri kynssjúku, og tíverri eru føroyskar gentur ikki ókendar í journalum Jens Jersilds. Bert nokur fá domi. »Bladung genta, tikið eina náttina, lögreglan hevði sonevnda razzia á einum av teimum navnframu amerikanarhotellunum — gentan var kynssjúk og innlögð við tvingisli. Ein onnur varð tikið í Nýhavn, eisini sjúk — átján ára gomul, hevði bert verið stutta tíð í Keypmannahavn, har hon byrjaði á hotellum sum arbeidsgenta o. s. fr. o. s. fr.« Hesi syndarligu domi eru

tey, lögreglan fær frænir av, men inspektor Jersild sigur, at umleið 50 pst. av teimum »leysu« gentum eru kynssjúkar, uttan at vita tað.

Vit lata hann sjálvan fáa orðið: »Den skæbne, der rammer mange af de unge piger, sædelighedspolitiet kommer i forbindelse med, kan ofte føres tilbage til mangelfulde oplysninger og vejledning eller manglende uddannelse. Inden man lader de unge piger rejse af sted til en storby i et fremmed land bør man gøre alt det, man kan for at give dem saglig vejledning, erhvervsoplysning, kendskab til de muligheder, der findes. Jeg kan ikke stærkt nok sige: Oplysning, oplysning, oplysning, ikke mindst seksualoplysning. At undlade dette er ansvarsløst.«

Vit fara at taka undir við Jens Jersild:

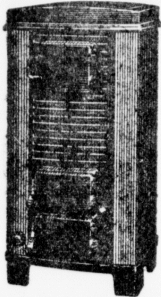
Tað eru eyðsýnt tær leiðir at ganga. 1) At byrgja fyrri orskufflyting heimanífrá. 2) At búgva tær, sum kortini fara út sum fregast.

Ikki hevði tað verið burtur av leið at nýtt tann stuðul, bæði statur og lögting lata til skúlaupphalds í tí fremmenda til at bygt út okkara háskúlaskep og til stovningar av nútímans meginhúsarhaldsskúla í Havn í staðin fyrri. Har kundu genturnar so farið, áðrenn tær beinleiðis finga pening fyrri at rýma av landi. Dømi eru um gentur, id hava havt rakstraravlop uppá einar 2—300 kr. av berum stundningi til háskúla upphalds. Tá er lagamann at fara heimanífrá og ómetalliga freistandi.

Tær, sum kortini noyðast at fara, áttu sjálvsagt ikki at farið, áðrenn tær vóru fylltar átján ár. Endiliga var ein upplýsingarstovnur, bæði heima og her við leiðbeinandi endamáli at ynskja. Hesin stovnur átti at verið í nærmasta sambandi við føroysku flogini her og tað vælsignaða húsið, sum nú týkist at vera komið undir land.

Hvor veit, kanska skunda hesir fáu upplýsingar undir tað. Livst, so spyrst!

Hold fast ved det faste
brændsel - skift til ...

HESS-O-MATIC

den trykknede koksloven...

dobbelte termosestatet
dobbelte brændselssparende

P.F.

VALDENIAR LUTZEN

TRYGGINGARSAMBANDID

FØROYAR

Føroya Kríggstrygging... telf. 1090
Føroya Brunnatrygging... telf. 1098

Føroya Sjóvátrygging... telf. 1090
Føroya Vanlukkutrygging telf. 1721

Vit tryggja:

Bátar - skip - vøru - hús - innbúgv - ferðagóðs
bilar o. a.

Føroyingar eiga at tryggja
í landsins egnu trygging

29

siga farvæl? Hvi skuldi hann leggja nakað í tað, sum tey høvdu havt saman? Kundi hann ikki líka so væl vera ein av hesum, sum rekst við øllum. Men Elspa visti, hvat hon vildi. Nú ráddi um at vera sterk. Hon skuldi hava hann, magnaði hon tað, og trokkað aðrar burtur, galt tað um.

Tá id Tormaður hevði verið á posthúsinum við brævinum til fútan, legði hann leiðina framvið hjá Elspu. Hann er illa við, sum hann gongur omaneftir, dregur á bæði at venda aftur. Var tað beint at fara inn til hennara í kvøld? Hvor var hon í grundini; visti hann, av hvorjum fólki hon var? Hevði bert eina hóming av, hvussu hon var vorðin í andliti. Kundi bæði vera lamin og skeiv fyrri tað, id hann visti. Og nú hevði hann kanska longu gitið barn við henni, komið sær í lagnufelagsskep við eitt ókunnugt menniskja. Eitt trefsalig kanska. Ein eftirløyma, sum eingin hevði hættað sær í holtur við, og tí var endað mann-galin í einbyli. Hetta verður ódámigari og ódámigari, tess meir hann hugsar um tað. Blóðið tísir upp í høvðið, tað kylir í hárrótunum, og knóini víkna. Hann kennir seg neyðarsligan og stóðgar, stendur eina lota og ívast, tekur so leiðina vestur gjøgnum býin, gongur langt út um øll hús. Har setir hann seg á ein bakka.

Getuljósin í býnum eru har burturi at siggja. Uttan um hann er bert niðan. Steintigandi, dýggjvát og rúgvismikil tyngr hon saman um hann, tekur óstortsliga niður í sinnið og dregur uppúr, alt sum niva kann; ósemjuna við skúlan, Elspu, móðurina við sínum stilla, hugsandi andliti. — Móðirin, ja. Hann setir seg fram á knóini hendur upp undir kinn. — Tað var hon, sum fekk hann á læraraskúla. Húsið hjá teimum har heima hevði mestsum verið bygdi. Tey høvdu handilin, postin, sóknarstýrið og meira afturat. Hvørt valafólk, id gisti bygðina, kom til teirra og alt hetta. Men so kom bróstsjúkan. Pápin doyði.

30

Mamman sat eftir við fyra smábørnum. Tvey av teimum fóru av somu sjúku, áðrenn tey komu til. Ein annar handil kom í bygdini, og álitisstovrini fóru á aðrar hendur. Mamman syrgdi yvir, at húsið fall, men livdi í vónini um, at teir báðir synirir skuldu reisa tað aftur. Ti skuldu báðir lera. Tann eldri fór á handilsskúla. Tormaður ser móðurina fyrri ser, sum hann situr: Mild, fáorðað við sínum lygga eygnaðrá gongur hon so tólin og strevar. Mundi hann nakrantíð fara at fáa hana at fata, at tað er erbarari at vera skald, tjóðhejta, lögtingsmaður enn bert skúlaákerari. Mundi hon ikki bert fara at hyggja upp á hann og siga sáttliga: Fá tær nú læruna frá hondini, stakkalut! Tað er eitt arbeiði, tú skalt gera sum vaksnið menniskja. Hitt alt er eitt annað fyrri seg. Hvor er tann, id er ikki bæði tað og tað stórbara í ungdominum. Hvat skuldi hann so siga? At hann heldur mátti rýma úr læraraskúlanum enn at verða koyrdur. Koyrdur, hevði hon so tikið uppafur, sonur mín koyrdur úr læraraskúlanum? Og so skuldi hann noyðast at siga: Ja, fyrri óhoviskan atburð. Ti eg hevði gingið fullur, ti eg hevði hildið náttarlevnað, tí eg Nei, nei, tað skuldi ikki henda, aðri, aldri skuldi tað frættast heim, at hann var koyrdur av læraraskúlanum. Hann loypur upp, knýtir nevarnar og fer reyðliga heim eftir, meira rennur enn gongur. Nú skuldu flokjunar greiðast. Beinán vegin. Einki himpr. Skúlastjórin var ein góður maður. Tað mátti bera til at fáa hann at gera tað, sum neyðugt var, fyrri at doyva málið niður. Og greinin í Bergmál? — Ja, eg dugdi ikki at visa hesum ágangandi manninum frá mær. Sigi bert sum er, at eg lat hetta um meg ganga, tí eg var so óvfarin, at eg dugdi mær ikki at seta meg uppmóti.

Jógvan hevði havt grein í sínum máli. Tað ser Tormaður nú. Alt hetta við tálum, skruðgongum og strætun um geiarnar var tað bera ról og orðaleikur. Hann mátti fara at bliðka seg aftur við Jógvan.